HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סני חין. שמשין שמכרוס. לגל נורת דרקון למינס כמרוס שריוס: **מניקה.** לשה מניקה בן: **סר אפים.** (ג) שסר ועשה שר: **ואפים אם לל העולם.** נשני לעצון. ואפים כמו ואפיס דעמו. לגלמת פלוף מלס לרבי יהודה לשון: **והוא נאקו גרויה וקא ניין.** (ג) לשון על שס יוסף לגל פרלוף מלס גרידת שרי בהנלה: **ניצין.** תרגוס של סנפירי(ה). לשון לחר כמו שערות: **פרקיו.** חליומיו: **הלכה כר"ש.** שלה מין לו ניצין מופר: **ברייתי.** כלומר מלס גדול וכן קורין לו בכיוני: **מלא טבעת.** ולא הגביהה על שבעלה העובד כוכבים: **סתרו.** הכהו על הלחי: **זוטו של יס.** לשון יס המוך לשמוריו עשר וחמש עשרה פרסלות ושוטף לל מה שמוצא בדרך מזלמו וכן עושה בכל יום: **שלוים.** כשהגהר גדל ויולא על גדותיו ופושט: **מפייחצין מפו.** וכיון לשייחצ עובד כוכבים בטלה מדעתיה דלא למפלחה ותו לא לריך לבטולה: **מלישורא מי מייחצ.** עדיין העובד כוכבים שמיבדה קורא לה עבודת כוכבים דמימר למר וכו': **דמום זורה לנגוח גרסינן: זוב רלישם.** כדי לבדקן מס יהיו דבריהס מכוונים: **לא מעשון כדמום שמזי.** הכא לא גרסינן במרוס: **שאפשר לעשות למומן.** ממס כגון שמשין של מטה מלר ומולס והיכל ומנורה לגל משמין של מעלה שלי לאפשר לעשות כמומן ממס לגא ניור דוגמלן מופר: **בית שבניים היכל.** בלרכו ורחבו ורומו ושיעור מדת פתחיו לגל מס נשתנה במקלת מופר: **לגל עופה.** מנורה של ממס גרות ושל שפה ושל שמורה שלין דומין לשל מקדש. ושל שבעה לא יעשה שהיה כשל מקדש ואפילו של שלר מיני מתכות שלף היה לע"פ שלינה של זהב כשרה במקדש כדילפי' בהקומן רבה (מנחות דף כח:) מכלל ופרט וכלל לגל של עץ שרי לשינה כשרה במקדש להפרט מפורש מתכת: **רבי יוסי בר יהודה לומר לף של עץ לא יעשה.** שלף היה כשרה במקדש ומלכות בית חשמונלי עשאוה במקדש של עץ לאחר שטימאו יוונים לת השיכל ונטלו כל כליו וגברה יד בית חשמונלי ונלמוס. דרבי יוסי בר יהודה דריס ליה בריבויי ומעוטי ועשית מנורת(ו) ריבה זהב טהור מיעט מקשה תיעשה המנורה חזר וריבה ריבה כל מילי ומיעט תרס: **נגעך.** נדיל: **המשמשין לפני מרום.** מלמת שמשין עליונים קלסר:

מרגעה

אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר תבנית עזרה שולחן תבנית שולחן מנורה תבנית מנורה אבל הוא עושה של ה' ושל ו' ושל ח' ושל ז' לא יעשה אפילו של שאר מיני מתכות רבי יוסי בר יהודה אומר אף של עץ לא יעשה כדרך שעשו בית חשמונאי אמרו לו משם ראיה שפודיו של ברזל היו (ח) וחופין בבעץ העשירו עשאום של כסף חזרו והעשירו עשאום של זהב ושמשין שאי אפשר לעשות כמותן מי שרי והתניא לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשי המשמשים לפני במרום אמר אבי לא

תעשון אתי (ח) לתיבי לליבא דכולי עלמא ואפילו לליבא דרבא לחוקי מתני' לעיל כולה במולא ולדידיה לא תידוק מיניה דעשיית אדם מותרת דולאי לאסורה היא וכן מסתמא לקמן לקמן דקאמר טבעת שמותמה שוקע לאסור לאחוס בה ומסתמא היינו בפרלוף אדם לאין רגילין לאחוס בגורת כוכבים ומזלות וכן הלכה דפרלוף אדם לאסור לאחוס ולאסור לעשות ואיכו לאחס בגורת אדם שלובעים בסדיניס בלבעים וכן בדרקמה מותרין כיון שאין להס פרלוף אלא לגא חני פרלוף (ט):

לא

דמות צורות לבנות היו לרבן גמליאל בעלייתו כו' פי' לבנות צורת לבנה גדולה ופחותה ממנו. ומקשינן ומי שרי והכתיב לא תעשון אתי לא תעשון בדמות שמשין שמשמשין לפני. ופריק אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן כדתניא לא יעשה אדם בית דמות היכל מ' אמה ארכו וכ' אמה רחבו אכסדרה תבנית אולם כו' אבל שמשין כגון חמה ולבנה וכיוצא בהן שא"א לו לאדם לעשות כמותן לא אסרה תורה ומקשינן איני והתניא לא תעשון אתי

(ה) [תוספתא רפ"ו], (ו) [תוספתא שם ע"ב], ע"ש], ג) [ל"ל דתמיה], ד) ב"מ כד., ה) ר"ה כד., ו) [מנחות כח:], ז) [שבת כט: וש"נ], ח) [ר"ה שם:], ט) [ויקרא יח], י) [שמות כה], כ) [ר"ה בדפו"י], ל) [ל"ל לר"ש הקפר הא דתנן המילן], מ) [וע"ע תרומות תוספתא בזה בימות נ.ל. בד"ה כרוזים],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ומחופין בנענך: (ב) רש"י ד"ה סר לפים סר שנעשה שר: (ג) ד"ה והוא וכו' וקא ניין על שם כל"ל ומיבעי לשון נמוקך: (ד) תוס' ד"ה ב"מ וכו' דמים ליה בה שוחפות וכו' פשיטא ליה כאן דלא היה לו בה שוחפות: (ה) ד"ה ולית וכו' בעובדא דר"א הקפר ברייבי קאמי: (ו) ד"ה לית מיידי וכו' וקא מפרש ר"י ד"ה כ': (ז) ד"ה לא מעשון אמי לא תעשון אותי מימה כיון וכו' לגיכא בהו עוקף: (ח) בא"ד דדמשה דלא מעשון אמי לא תעשון אותי מימה גליכא דשוטפת וכו' ועיין תוס' ישנים:

מוסף רש"י

ובכל מקום שהבריס כו'. ואפילו בשר שיש בו סימן (ב"מ כד.). **תבנית היכל.** למדת מוכך ורומה וקומה שתהא דומה לו בשלשתן (מנחות כח:). **אכסדרא.** לין לה מחילה רציעות, וכן אולם (שם). **תבנית אולם.** שהיה רוחבו עשרים וגובהו מרובים כלאמריכן בשמעתא קמייתא דעירובין (שם). **אבל עושה.** הוא מעוכה של ממשה או שהה קנים או של שמנה, דאינו דומה למעוכה מקדש שהה היה שבעה קנים (שם). **אפילו של שאר מיני מתכות.** אחינו זהב, משום דלומה לשל מקדש שלף הוא כשר בשאר מיני מתכות (שם) שבימיו בבן כשיבה לפנים כדמעיל ועשית מעוכה כלל, זהב טהור פרט, מקשה תיעשה חזר וכלל, מה לפרט מפורש של מתכת לף כל של מתכת (ר"ה כד:). **אף של עץ לא יעשה.** שהרי הוא כלרך שעשו מלכי בית חשמונאי (מנחות כח:) שביומיו בה כשיבה לפנים, דכי יומי כל יהודה לריס ליה לקרא בריבוי ומעוטי, מלי רבי כל מילי ומלי מיעט מיעט מכם, ומכי מפרש לה בתמנות (ר"ה שם). **כדרך שעשו בית חשמונאי.** כשנכנסה יסס על היוונים והטילוסוס מיכולנים וטיהרו לת המקדש והיו עניים ולא יכלו לעשותה של זהב (שם). **בבעץ.** שטיינ"ו בלע"ז (שם).

עין משפט נר מצוה

כו א ב טוס"ע י"ד סי' קמ"ב סעיף ג:
כז ג ד ה מיי' פ"ח מהלכות עבודת כוכבים הלכה ט סמג עשין כג טוש"ע י"ד סי' קמו סעיף ה:
כח ו מיי' פ"ו מהלכות גזלה ואבידה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סימן רנט סעיף ז:
כט ז מיי' שם פי"ל הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף ג:
ל ח מיי' פ"ו מהלכות עבודת כוכבים הלכה י טוש"ע י"ד סימן קמ"ב סעיף ה:
ט [מיי' שם פ"ל הל"ח]:
י [מיי' שם הל"ט]:

תורה אור השלם

1. לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם:
שמות כ יט

רבינו חננאל

שמשיי ומציעתא אי אפשר לאוקמה במוצא דקתני כל הפרצופות מותרין חוץ מפרצוף אדם וכבר שנינו כי המוצא צורת חמה ולבנה ודרקון הוא דאסור הא המוצא צורת אדם מותר ופריקי תרי פירוקי. חד ריישא וסיפא במוצא ומציעתא בעושה וכדרב הונא כדבעינן למימר לקמן ובא רבא ואוקמינהו כולהי במוצא ורבי יהודה היא ומציעתא דאסר פרצוף אדם רבי יהודה לטעמיה דתניא רבי יהודה מוסיף אף דמות מניקה וסרפס ומפרשינן מניקה שעושין אותה כמין אשה מחזקת בן ומניקתו והיא זו כמו חזה שהיתה אם כל חי סרפס כלומר מושל ומכלכל כל העולם צורת איש כיוסף שהיה שר מפיס והוא דנקיט גריוא בידיה. דרקון לשון יון הוא: **ת"ר** איזו היא צורת דרקון פי' ר' שמעון בן אלעזר כל שיש לו ציצין בין פרקיו בין פרקי צוארו א"ר חמא בר חנינא הלכתא כר' שמעון בן אלעזר. א"ר יהושע בן לוי פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' אלעזר הקפר ברבי ומצא טבעת בדרך ועליה צורת דרקון ולא הגביהה עבר עובד כוכבים קטן ולא אמר כלום עבר עובד כוכבים גדול אמר לו בטלה ולא קבל ממנו סתרו וביטלה ש"מ תלת ש"מ עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חבירו ש"מ עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים בעל כרחו וש"מ והני מילי גדול שיודע בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה הוא שמבטל. מגדף בה רבי חנינא לית ליה לרבי אלעזר הקפר ברבי הא דתנן המוצא בסרטיא ובפלטיא ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן אמר אביי נהי דמינה מייאש מאיסוריה מי מייאש ור' **תנן** התם בראש השנה

רשב"ם גרים סר אפס. כלומר לממרו לו עיין ותדקדק כי לפס תבואה וכן נמלא הרבה סר (לשון סר) סכינא (חולין יח.) סייר נכסי (שם דף קה.): **הלכה** כר"ש בן אלעזר. פי' רשב"ם **ש"מ עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חבירו.** תימה ממאי דלא נקט נמי ש"מ ישראל מינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים דמי משום דמשנה היא לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נג:) **הא דעובד כוכבים מבטל נמי מתני' היא** ויש לומר משום דפשיטא ליה לא אילטריך למשמועינן דהא לקמן גבי מתני' נמי פריך פשיטא והולרך להעמידה אינש לו בה שותפות ופ"ה אין כאן רבותא אלא מן הדיוק ישראל הוא דאינו מבטל אבל עובד כוכבים מבטל אף על גב דאית ליה (ד) שותפות וקמשמע לן דישראל מדעתא דעובד כוכבים פלא אבל ישראל אחר שאין לו בה שותפות כלל פשיטא לתינו מבטל ולכך פשיטא כאן דלא היה לו שותפות: **ולית ליה** (המציל) כו'. וא"ת מקשה ליה לממני' דקתני מתני' מלא מבטיח יד וכו' הרי אלו לסלורין ורמינהי המציל כו' וי"ל דמתני' אינה לשנויי דמלא במקום שאין רגיס מלויין אבל הכא בעובדא (ה) דבריבי קתני שהיה מהלך בדרך:

איידי דתמיה יקרים מזבין לה לעובד כוכבים. והא דממרי לקמן (דף נג.) מכרה לו משכנה (לגורך) [לעורך] ישראל מותרת משום דבטלה וקא מפרש (ו) דה"ק כשאינו לורך נמי מדפרין עלה מהשיא דלמוקמ גרוטאות ולא קאמר לתיבי דלמיה יקריס מזבין לה לעובד כוכבים וי"ל דשאני הכא דאינה תבי ספיקי לאיקורא שמא עובד כוכבים ימלאנה ויעבדנה ולף אס ימלאנה ישראל שמא לתיבי דלמיה כו' אבל התם ליכא לאו מדא ספיקא דהא קיימא היא ביד ישראל ולהכי ולתי מבטל לה:

אכסדרה תבנית אולם.

שהאולם היה פרוץ במלואו לרוח מזרחית וס"ג למרינן בגלא יחפור (ב"ב דף כה:) עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח לפונית אינה מסובבת ומ"מ קרי ליה פתח האולם שהרבה מקומות בתלמוד כמו פתח המשכן שהיה פרוץ במלואו לרוח מזרחית וקרי ליה פתח בפסוק: **לא תעשון אתי** (ו). מימה היין דפרלוף אדם לאוסיה לאסור דמות שמשים שבמרום וי"ל דולאי ליכא למעלה סוס מלאך וכרוב דמות אדם ממש דה"ג אמריכן בפ"ק דחגיגה (דף טו.) דליכא עורף ופ"ת היין דפרלוף אדם לאוסיה לאסור אחרי לילטריך לאסור דמות מרכבה פניס בהדדי תיפוך ליה דליכא דמות אדם וי"ל לחייב לף כשאינו פרלוף אדם והשלים לו' פניס אי נמי לעבור בשני לאוין ויש לדקדק מדלא קאמר הלא ס"מ דדרשא דלא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשי המשמשים לפני במרום אמר אביי לא